

การเก็บข้อมูลภูมิปัญญาในท้องถิ่น

ข้อมูลทรัพยากรทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญา :

สาขา.....เกษตรกรรมและหัตถกรรม.....

(สาขาเกษตรกรรม/ สาขาอุตสาหกรรมและหัตถกรรม /สาขาการแพทย์แผนไทย/ สาขาการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม /สาขากองทุนและธุรกิจชุมชน/ สาขาสวัสดิการ /สาขาศิลปกรรม /สาขาการจัดการองค์การ/ สาขาภาษาและวรรณกรรม/ สาขาศาสนาและประเพณี)

๑. ชื่อภูมิปัญญาท้องถิ่นจักสาน...(เครื่องมือเครื่องใช้ต่างๆ).....

๒. เจ้าของภูมิปัญญาท้องถิ่น / ผู้สืบทอด / ชุมชน / กลุ่ม (นาย/นาง/น.ส./ชุมชน/กลุ่ม)

.....นายรอด ถาปิ่น.....

บ้านเลขที่๑๖๒/๒.....หมู่ที่... ๓ ... ตำบล.....พบพระ.....อำเภอ...พบพระ.....จังหวัด.....ตาก.....

รหัสไปรษณีย์๖๓๑๖๐..... โทรศัพท์ โทรสาร

E-mail address

๓. ประเภทของภูมิปัญญาท้องถิ่น

☐ ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านพืช	☐ ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านผลิตภัณฑ์และการแปรรูป
☐ ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านสัตว์	☐ ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านเครื่องมือเครื่องใช้ทางการเกษตร
☐ ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านประมง	☒ อื่นๆ.....ศิลปกรรม.....

๔. จุดเด่นของภูมิปัญญาท้องถิ่น

การจักสาน เป็นงานศิลปะหัตถกรรมอย่างหนึ่ง คิดค้นขึ้นโดยมนุษย์เพื่อใช้สร้างเครื่องมือเครื่องใช้ในชีวิตประจำวัน ผลิตขึ้นโดยการสอด ชัด และสานของวัสดุที่มีลักษณะเป็นเส้น เป็นริ้ว เพื่อให้ได้ลวดลายที่สวยงามและเพื่อให้เกิดความคงทนของเครื่องจักสาน จะมีแบบและประโยชน์การใช้งานแตกต่างกัน และมีความสวยงามในตัวเอง

๕. รายละเอียดของภูมิปัญญาท้องถิ่น

การจักสาน เป็นงานศิลปะหัตถกรรมที่สะท้อนให้เห็นภูมิปัญญาชีวิตความเป็นอยู่ และความฉลาดของคนในการประดิษฐ์ และการใช้วัสดุในการนำมาจักสาน เช่น การใช้ใบลำเจียก ใบป่านั่น ไม้ไผ่ ฯลฯ เครื่องจักสานแต่ละชนิดจะมีแบบและประโยชน์การใช้งานแตกต่างกัน และจะมีความสวยงามในตัวเอง และความเจริญของเทคโนโลยี ความเป็นอุตสาหกรรมไม่สามารถสร้างขึ้นหรือทดแทนเครื่องจักสานบางประเภทได้

- จัก เป็นการเตรียมวัสดุที่จะใช้ในการจักสาน โดยนำวัสดุมาทำให้เป็นเส้น เป็นแฉก หรือเป็นริ้ว เพื่อความสะดวกในการสาน ลักษณะการจักขึ้นอยู่กับลักษณะของวัสดุแต่ละชนิด ซึ่งจะมีวิธีการเฉพาะที่แตกต่างกันไป เช่น วัสดุที่นำมาจักนั้นเป็นไม้ไผ่ หวาย มักเรียกว่า ดอก เป็นต้น

- สาน เป็นขั้นตอนถัดจากการจัก ถือเป็นขั้นตอนสำคัญมาก เป็นขบวนการทางความคิดสร้างสรรค์ และฝีมือของมนุษย์เป็นหลัก สืบต่อมาจากบรรพบุรุษ เกิดขึ้นภายในครอบครัว ไม่มีการจดบันทึก สามารถจำแนกตามลักษณะต่างๆ ดังนี้ การสานด้วยวิธีการสอดขัดกัน , การสานด้วยการสอดขัดด้วยเส้นทแยงมุม,การสานด้วยวิธีการขัดเป็นวง

- ถัก เป็นกระบวนการที่เข้ามาเสริมหรือช่วยให้เครื่องจักสานดูเรียบร้อยสมบูรณ์มากขึ้น

๖. การประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่น

- ยังไม่เคยมีการเผยแพร่ / ใช้เฉพาะบุคคล
- เคยเผยแพร่เฉพาะในชุมชน
- มีการดูงานแล้วจากบุคคลภายนอกแล้ว.....ครั้ง/.....ราย
- มีการนำไปใช้
 - ในพื้นที่เดียวกัน.....ราย
 - นอกพื้นที่.....ราย
- อื่น ๆ (ระบุ).....

๗. ลักษณะของภูมิปัญญาท้องถิ่น

- ภูมิปัญญาท้องถิ่นดั้งเดิม ได้รับการถ่ายทอดมาจากบรรพบุรุษด้วยวิถีชีวิตความเป็นอยู่.....
- ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ได้พัฒนาและต่อยอด
 - แบบเดิม คือ
 -
 -
 - ได้พัฒนาและต่อยอด คือ.....
 -
 -
- ภูมิปัญญาท้องถิ่น/นวัตกรรมที่คิดค้นขึ้นมาใหม่

๘. วัตถุประสงค์ที่ใช้ประโยชน์ในผลิตภัณฑ์ที่เกิดจากภูมิปัญญา ซึ่งมีในพื้นที่ พื้นที่อื่นไม่มี ได้แก่

- ๑.
- ๒.
- ๓.

หมายเหตุ : กรณีภูมิปัญญา ในแต่ละสาขา มีข้อมูล / ผู้รู้มากกว่า ๑ คน ขอให้เพิ่มเติมแบบฟอร์ม

วาดภาพประกอบ:

เรื่อง การเก็บข้อมูลภูมิปัญญาในท้องถิ่น

ภูมิปัญญา [พุม-] น. พื้นความรู้ ความสามารถ (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน , ๒๕๔๒ , หน้า ๘๒๖)

ท้องถิ่น น. ท้องที่ใดท้องที่หนึ่งโดยเฉพาะ เช่น เวลาท้องถิ่น ประเพณีท้องถิ่น ; (กฎ) พื้นที่ภายในเขตการปกครองของราชการบริหารส่วนท้องถิ่น เช่นเทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล. (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน, ๒๕๔๒ , หน้า ๕๑๑)

ภูมิปัญญา (wisdom) ความรอบรู้ ความสามารถ ความเชื่อ ความสามารถทางพฤติกรรม

ภูมิปัญญาท้องถิ่น (local wisdom) หมายถึง องค์ความรู้ ความสามารถทุกอย่างที่ท้องถิ่นคิด

โดยผ่านกระบวนการศึกษาสังเกต คิดวิเคราะห์ จนเกิดปัญญา การเก็บรวบรวมข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นสาขาต่างๆ เช่น สาขาเกษตรกรรม สาขาอุตสาหกรรมและหัตถกรรม สาขาการแพทย์แผนไทย สาขาการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สาขากองทุนและธุรกิจชุมชน สาขาสวัสดิการ สาขาศิลปกรรม สาขาการจัดการองค์กร สาขาภาษาและวรรณกรรม สาขาศาสนาและประเพณี

ภูมิปัญญาท้องถิ่น ๑๐ สาขา

๑. สาขาเกษตรกรรม หมายถึง ความสามารถในการผสมผสานองค์ความรู้ ทักษะ และเทคนิคด้านการเกษตรกับเทคโนโลยี โดยการพัฒนาบนพื้นฐานคุณค่าดั้งเดิม ซึ่งคนสามารถพึ่งพาตนเองในภาวะการณ์ต่างๆ ได้
๒. สาขาอุตสาหกรรมและหัตถกรรม หมายถึง การรู้จักประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ในการแปรรูปผลิตภัณฑ์ เพื่อชะลอการนำเข้าตลาด เพื่อแก้ปัญหาด้านการบริโภคอย่างปลอดภัย ประหยัด และเป็นธรรม อันเป็นกระบวนการที่ทำให้ชุมชนท้องถิ่นสามารถพึ่งพาตนเองทางเศรษฐกิจได้
๓. สาขาการแพทย์แผนไทย หมายถึง ความสามารถในการจัดการป้องกันและรักษาสุขภาพของคนในชุมชน โดยเน้นให้ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองทางด้านสุขภาพและอนามัยได้
๔. สาขาการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หมายถึง ความสามารถเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทั้งการอนุรักษ์ การพัฒนา และการใช้ประโยชน์จากคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน
๕. สาขากองทุนและธุรกิจชุมชน หมายถึง ความสามารถในการบริหารจัดการด้านการสะสมและบริการกองทุน และธุรกิจชุมชน ทั้งที่เป็นเงินตราและโภคทรัพย์ เพื่อส่งเสริมชีวิตความเป็นอยู่ของสมาชิกในชุมชน
๖. สาขาสวัสดิการ หมายถึง ความสามารถในการจัดสวัสดิการในการประกันคุณภาพชีวิตของคนให้เกิดความมั่นคงทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม
๗. สาขาศิลปกรรม หมายถึง ความสามารถในการผลิตผลงานทางด้านศิลปะสาขาต่างๆ เช่น จิตรกรรม ประติมากรรม วรรณกรรม ทัศนศิลป์ คีตศิลป์ ศิลปะมวยไทย เป็นต้น
๘. สาขาการจัดการองค์กร หมายถึง ความสามารถในการบริหารจัดการดำเนินงานขององค์กรชุมชนต่างๆ ให้สามารถพัฒนา และบริหารองค์กรของตนเองได้ตามบทบาท และหน้าที่ขององค์กร เช่น การจัดการองค์กรของกลุ่มแม่บ้าน กลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มประมงพื้นบ้าน เป็นต้น
๙. สาขาภาษาและวรรณกรรม หมายถึง ความสามารถผลิตผลงานเกี่ยวกับด้านภาษาทั้งภาษาถิ่น ภาษาโบราณ ภาษาไทยและการใช้ภาษา ตลอดทั้ง ด้านวรรณกรรมทุกประเภท เช่น การจัดทำสารานุกรมภาษาถิ่น การปริวรรต หนังสือโบราณ การฟื้นฟูการเรียนการสอนภาษาถิ่นของท้องถิ่นต่างๆ เป็นต้น
๑๐. สาขาศาสนาและประเพณี หมายถึง ความสามารถประยุกต์และปรับใช้หลักธรรมคำสอนทางศาสนา ความเชื่อ และประเพณีดั้งเดิมที่มีคุณค่าให้เหมาะสมต่อการประพฤติปฏิบัติให้บังเกิดผลดีต่อบุคคลและสิ่งแวดล้อม